

KOLMAS EDUSTAJAKOKOUS ¹¹⁴

Edustajakokouksesta käyty pitkä ja sitkeä taistelu VSDTP:ssa on vihdoinkin päättynyt. Kolmas edustajakokous on pidetty. Koko sen työ voidaan arvostaa yksityiskohtaisesti vasta edustajakokouksen pöytäkirjojen tultua julkaistuiksi. Tällä haavaa, julkaistun „Tiedoituksen” * ja edustajakokouksen osanottajien vaikutelmien perusteella, aiomme vain panna merkille III edustajakokouksen päätöksiksi valautuneen puoluekehityksen päävaiheet.

Venäjän tietoisien proletariaatin puolueella oli III edustajakokouksen edellä ratkaistavanaan kolme pääkysymystä. Ensimmäisenä kysymyksenä oli puoluekriisi. Toisena, tärkeämpänä kysymyksenä oli puolueen järjestömuoto yleensä. Kolmantena, tärkeimpänä kysymyksenä oli taktiikkamme kyseisenä vallankumouksellisena ajankohtana. Tarkastelkaamme näiden kolmen kysymyksen ratkaisua siirtymällä vähemmän oleellisesta oleellisempaan.

Puoluekriisin ratkaisi sinänsä jo yksin se tosiasia, että edustajakokous kutsuttiin koolle. Kuten tunnettua, kriisin perustana oli II edustajakokouksen vähemmistön sitkeä haluttomuus alistua sen enemmistön tahtoon. Se, että tämä kriisi oli tuskallinen ja luonteeltaan pitkällinen, johtui III edustajakokouksen koollekutsumisen viivyttämisestä, johtui siitä, että puolue oli todellisuudessa kahtiajakaantunut, sitä oli hajotettu peitetysti ja salaisesti, samalla kun ulkokultaisesti säilytettiin ulkonainen ja näennäinen eheys ja enemmistö teki hurjia voimainponnistuksia jouduttaakseen välitöntä ulospääsyä tästä mahdottomasta tilanteesta. Tämän ulospääsyn antoi edustajakokous asettamalla

* Ks. tätä osaa, ss. 424—430. *Toim.*

vähemmistölle tiukasti kysymyksen enemmistön päätösten tunnustamisesta, s.o. joko puolueen yhtenäisyyden todellisesta ennallistamisesta tai sen täydellisestä muodollisesta rikkomisesta. Vähemmistö ratkaisi tämän kysymyksen jälkimmäisessä mielessä, katsoen kahtiajakaantumisen paremmaksi. Viimeisenä kahtiajakaantumiseen johtavana askeleena oli, kuten „Tiedoituksessa” jo on mainittu, se, että Neuvosto kieltäytyi osallistumasta edustajakokoukseen vastoin täysoikeuksisten puoluejärjestöjen enemmistön selvästi ilmaistua tahtoa ja että koko vähemmistö kieltäytyi saapumasta edustajakokoukseen. Emme kajoa tässä edustajakokouksen muodolliseen laillisuuteen, mikä on tullut riittävästi todistettua „Tiedoituksessa”. Sitä perustetta, että edustajakokous olisi laiton, koska sitä ei kutsuttu koolle Neuvoston toimesta, s.o. puoluesääntöjen mukaisesti, on vaikea edes ottaa vakavasti koko puolueselkkausjutun jälkeen. Jokaiselle, joka käsittää minkä tahansa puolueorganisaation perusteet yleensä, on selvää, että kurinalaisuus alemmalle kollegiolla edellyttää kurinalaisuutta ylemmälle kollegiolla; kurinalaisuus Neuvostolle edellyttää Neuvoston alistumista valtuuttajilleen, s.o. komiteoille ja niiden koostumalle, puolueen edustajakokoukselle. Ken ei tunnusta tätä aapistotuutta, se päättyy kiertämättömästi sellaiseen järjestöön johtopäätökseen, etteivät valtuutetut ole vastuussa valtuuttajilleen ja tilivelvollisia heille, vaan päinvastoin. Mutta toistamme, että tähän kysymykseen on turhaa pysähtyä pitemmälti, eikä suinkaan vain sen vuoksi, että asiaa eivät saata ymmärtää ainoastaan ne, jotka eivät tahdo sitä ymmärtää, vaan myös sen vuoksi, että kahtiajakaantumishetkestä alkaen muodollisuuksia koskeva kiista kahtiajakaantuneiden osapuolien välillä muuttuu erikoisen kuivaksi ja tarkoituksettomaksi skolastiikaksi.

Vähemmistö on nyt erkaantunut puolueesta — se on ilmeinen tosiasia. Edustajakokouksen päätösten ja etenkin pöytäkirjojen perusteella osa vähemmistöstä varmistunee siitä, miten naiiveja ovat kaikenlaiset lorut mekaanisesta painostuksesta y.m.s., että uusissa säännöissä vähemmistön oikeudet yleensä on turvattu täysin taatusti, että kahtiajakaantuminen on vahingollista, — ja liittyy puolueeseen. Toinen osa on ehkä jonkin aikaa itsepintaisesti kieltäytyvä tunnustamasta puolueen edustajakokousta. Tämän osan suhteen meidän ei auta muuta kuin toivoa, että se mahdoli-

simman pikaisesti järjestyä sisäisesti eheäksi järjestöksi, jolla on oma erikoinen taktiikkansa ja omat sääntönsä. Mitä pikemmin tämä tapahtuu, sitä helpompi on kaikkien ja jokaisen, puolueytöntekijäin laajojen joukkojen, päästä selville kahtiajakaantumisen syistä ja sen arvioinnista, sitä helpompi on päästä käytännöllisiin sopimuksiin puolueen ja siitä eronneen järjestön välillä paikallisen työn tarpeita vastaavasti, ja sitä pikemmin on vihdoinkin hahmottuva tie, joka johtaa puolueen yhtenäisyyden kiertämättömään ennallistamiseen vastaisuudessa.

Siirrymme nyt toiseen kysymykseen, puolueen yleisiin organisaationormeihin. Kolmas edustajakokous on aika-oleellisesti uudelleenmuokannut näitä normeja tarkastamalla koko puoluesäännöt. Tämä tarkastus on koskenut kolmea peruskohtaa: a) sääntöjen 1. §:n muuttamista; b) Keskuskomitean oikeuksien ja komiteain autonomian tarkkaa määrittelyä laajentamalla samalla tätä viimeksi mainittua; c) yhden keskuksen muodostamista. Mitä tulee paljonpuhuttuun sääntöjen 1. §:ää koskevaan kysymykseen, niin sitä on jo tarpeeksi selitetty puoluekirjallisuudessa. Martovin epämääräisen sanamuodon periaatteellisen puolustelun virheellisyys on tullut täysin todistettua. Kautskyn yrityksellä puolustaa tätä sanamuotoa, ei tosin periaatteellisilla näkökohdilla, vaan sillä, että se on mukava Venäjän konspiratiivisia oloja silmälläpitäen, ei ollut eikä voinutkaan olla menestystä. Se, joka on toiminut Venäjällä, tietää mainiosti, ettei moisia mukavuusnäkökohtia ole. Nyt täytyy jäädä odottamaan sääntöjen uuden 1. §:n toteuttamisessa karttuvaa puolueen kollektiivisen *työn* ensimmäistä kokemusta. Tähdennämme, että sen toteuttamiseksi on vielä tehtävä työtä ja tehtävä sitä paljonkin. Jotta joku voisi itsekokeutua puolueen jäseneksi „jonkin puoluejärjestön valvonnan alaisena”,— sitä varten ei tarvita mitään toimintaa, sillä tuo sanamuoto on pelkkää sanahelinää, ja se on ollut sitä koko ajan, toisesta edustajakokouksesta kolmanteen. Se, että voitaisiin luoda laaja verkko erilaisia puoluejärjestöjä, alkaen suppeista ja konspiratiivisista ja päättyen mahdollisimman laajoihin ja mahdollisimman vähän konspiratiivisiin, vaatii sisukasta, pitkäaikaista ja taitavaa organisatorista työtä, joka jääkin nyt Keskuskomiteamme ja sitäkin enemmän paikallisten komiteoidemme tehtäväksi. Juuri komiteat joutuvat vahvistamaan

puoluejärjestöjen nimityksen suurimmalle määrälle järjestöjä, välttämään tällöin kaikkea tarpeetonta vitkuttelua ja saivartelua, propagoimaan aina ja jatkuvasti työläisten keskuudessa sitä aatetta, että on välttämättä muodostettava mahdollisimman paljon mitä erilaisimpia puolueeseemme kuuluvia työväenjärjestöjä. Emme voi nyt pysähtyä pitemmästi tähän kiintoisaan kysymykseen. Huomautamme vain, että vallankumouksellinen kausi tekee erikoisen tarpeelliseksi erottaa sosialidemokratian jyrkästi kaikista ja kaikenlaisista demokraattisista puolueista. Mutta tällainen eronteko ei ole ajateltavissa, jollei tehdä alinomaa työtä puoluejärjestöjen lukumäärän lisäämiseksi ja niiden keskinäisen yhteyden lujittamiseksi. Tätä yhteyden lujittamisen asiaa pitäisi m.m. palvella edustajakokouksen määräämien kaksiviikkoisten selostusten. Toivomme, etteivät nämä selostukset jää vain paperille, etteivät käytännönmiehet tämän johdosta kuvittele mielessään mitään volokiitta- ja kansliavitkuttelun kauhuja, että he totuttavat itsensä ensin vähäiseen, vaikkapa pelkästään ilmoittamaan jokaisen, pienimmänkin, keskukselta kaukaisimmankin puoluejärjestön jäsenluvun. „Alku aina hankala”, sanoo sananlasku, mutta sittemmin kyllä huomataan, mikä tavattoman suuri merkitys on sillä, että on totuttu olemaan säännöllisessä organisatorisessa kanssakäynnissä.

Yhtä keskusta koskevaan kysymykseen emme pysähdy pitemmästi. III edustajakokous hylkäsi „kaksikeskuksisuuden” yhtä valtavalla enemmistöllä kuin II edustajakokous sen hyväksyi. Syyt tähän ymmärtää vaivatta jokainen, joka on seurannut tarkasti puolueemme historiaa. Edustajakokoukset eivät niinkään paljon luo uutta kuin vahvistavat jo saavutettuja tuloksia. II edustajakokoukseen mennessä „Iskran” toimitus oli ollut ja sitä oli pidetty horjumattomuuden tukena,—sille annettiin ylivoima. Venäjällä olevien tovereiden vallitseva asema ulkomailla oleviin nähden tuntui vielä kysymyksenalaiselta puolueen ollessa silloisella kehitystasolla. Toisen edustajakokouksen jälkeen nimenomaan ulkomainen toimituskunta osoittautui horjuvaksi,— puolue sitävastoin voimistui, voimistui epäilemättä ja huomattavasti, ja nimenomaan Venäjällä. Se, että Päääänenkannattajan toimituskunnan määrää puolueen Keskuskomitea, ei näissä oloissa voinut olla saamatta puolueetyöntekijäin joukon myötätuntoa.

Ja vihdoin se, että on yritetty tarkemmin määritellä Keskuskomitean ja paikallisten komiteain oikeuksien, aatteellisen taistelun ja desorganisoivan torailun rajat, on niin ikään kiertämättömästi johtunut II edustajakokouksen jälkeisten tapahtumien koko kulusta. Tässä on meillä johdonmukaisesti ja systemaattisesti „karttunut puoluekokemusta”. Plehanovin ja Leninin kirje tyytymättömille toimittajille vuoden 1903 lokakuun 6 pltä * oli pyrkimystä rajoittaa ärtyneisyyden ja erimielisyyden aineksia. Keskuskomitean ultimaatumia vuoden 1903 marraskuun 25 pltä — samaa pyrkimystä muovailtuna kirjallisuusryhmän ehdotukseksi. Neuvostoon kuuluvien Keskuskomitean edustajain ilmoitus vuoden 1904 tammikuun lopulla ** oli yritys kehoittaa koko puoluetta pitämään aatteelliset taistelumuodot erillään boikotista y.m.s. Leninin kirje Venäjällä oleville Keskuskomitean jäsenille vuoden 1904 toukokuun 26 pltä *** — siinä tunnustettiin välttämättömäksi taata virallisesti vähemmistön oikeudet. Tunnettu „22:n julkilausuma” (v. 1904 syksy) — samoin, mutta selvemmissä, kehitellymmässä ja kategorisemmassa muodossa. On täysin luonnollista, että tätä tietä lähti myös III edustajakokous, joka „hälvensi lopullisesti, hälvensi virallisin päätöksin piiritystilakuvitelman”. Emme rupea tässä toistamaan, millaisia nuo viralliset päätökset, s.o. puoluesääntöjen muutokset, nimenomaan ovat, sillä se näkyy säännöistä ja „Tiedoituksesta”. Panemme merkille vain kaksi seikkaa. Ensinnäkin voidaan toivoa, että taattu oikeus kirjallisuuden julkaisemiseen ja komiteain turvaaminen „hajallelaskemiselta” helpottaa eronneiden kansallisten sosialidemokraattisten järjestöjen palaamista puolueeseen. Toiseksi komiteain jäsenistön koskemattomuuden säätäminen on pakoittanut ottamaan ennakoivasti huomioon tämän koskemattomuuden mahdollisen väärinkäyttämisen, s.o. kerrasaan kelvottoman komitean „vaihtamattomuudesta” johtuvan haitan. Tällä tavoin syntyi uusien puoluesääntöjen 9. §, joka säätää komitean hajallelaskemisen ehdot, kun sitä vaatii $\frac{2}{3}$ puoluejärjestöihin kuuluvista paikallisista työläisistä. Vartokaamme kokemuksen opetuksia päätelläksemme,

* Ks. Teokset, 7. osa, s. 340. *Toim.*

** Ks. Teokset, 7. osa, ss. 136—139. *Toim.*

*** Ks. Teokset, 7. osa, ss. 411—415. *Toim.*

missä määrin käytännölliseksi tuo sääntö on osoittautunut.

Ja vihdoin, siirtyessämme edustajakokouksen viimeiseen ja tärkeimpään työkohteeseen, puolueen taktiikan määrittelymiseen, meidän on huomautettava, että eri päätöslauselmien luetteleminen ja niiden sisällön yksityiskohtainen tarkastelu ei ole tässä paikallaan. Joudumme sen ehkä tekemään tärkeimmille päätöslauselmille omistetuissa erikoisartikkeleissa. Tässä taasen on tarpeen antaa kuva yleisestä poliittisesta tilanteesta, jota edustajakokous joutui selvittämään. Venäjällä alkaneen vallankumouksen kulku ja lopputulos voi olla kahdenlainen. Mahdollista on, että tsaarihallitus onnistuu vielä selviytymään mitättömien myönnytysten, jonkin „Shipovin” perustuslain avulla niistä pihdeistä, joiden puristuksessa se on. Tällainen lopputulos ei ole kovinkaan todennäköistä, mutta jos itsevaltiuden kansainvälinen asema paranee esim. verraten onnistuneen rauhansolmiamisen tapauksessa, jos porvariston petturuus vapaudenasiaa kohtaan realisoituu nopeasti sopimukseksi vallanpitäjien kanssa ja jos kiertämätön vallankumouksellinen purkaus tai purkaukset päättyvät kansan tappioon, niin siinä tapauksessa päädytään tuohon lopputulokseen. Meitä, sosialidemokraatteja, ja myös koko tietoista proletariaattia odottavat silloin pitkät harmaat arkipäivät: porvariston ankara muka-perustuslaillinen luokkaherruus, työväen poliittisen omatoimisuuden kaikinainen tukahduttaminen, hidas taloudellinen edistys uusissa oloissa. Me emme tietenkään masennu, olkoon vallankumouksen lopputulos millainen tahansa, vaan pyrimme käyttämään hyväksi jokaista olojen muutosta laajentaaksemme ja lujittaaksemme työväenpuolueen itsenäistä organisaatiota, kasvattaaksemme poliittisesti proletariaattia uuteen taisteluun. Edustajakokous on ottanut huomioon muun muassa tämän tehtävän päätöslauselmassaan, joka koskee VSOTP:n avointa esiintymistä.

Mahdollinen ja todennäköisempi on vallankumouksen toinen lopputulos, nimittäin se „demokratian ja sen johdossa olevan työväenluokan täydellinen voitto”, josta „Tiedoituksessa” puhutaan*. Puhumattakin on selvää, että me teemme kaiken voitavamme tämän tuloksen saavuttamiseksi

* Ks. tätä osaa, s. 429. *Toim.*

ja edellistä lopputulosta mahdollistavien ehtojen poistamiseksi. Myös objektiiviset historialliset olot ovat muodostumassa suotuisiksi Venäjän vallankumoukselle. Järjetön ja häpeällinen sota punoo hirttosilmukkaa tsaarihallitukselle ja muodostaa tavattoman edullista ajankohtaa sotilas-komennon vallankumoukselliselle hävittämislle, laajaperäiselle propagandalle kansanaseistamisen voimaansaattamiseksi vakinaisten armeijoiden tilalle, tämän toimenpiteen nopealle toteuttamiselle väestöjoukkojen kannatuksella. Itsevaltiuden pitkäaikainen ja rajaton herruus on kartuttanut kansassa melkein pä historiallisessa ennennäkemättömän paljouden vallankumouksellista tarmoa: valtavan työväenliikkeen ohella laajenee ja voimistuu talonpoikaikapina, tiivistyy pikkuporvarillinen demokratia, etupäässä vapaa-ammattaja edustavien ominaisuudessa. Historian ivaa on itsevaltiuden rankaiseminen sillä, että siihen jopa myötmielisestikin suhtautuvat yhteiskunnalliset voimat, kuten klerikalismi, joutuvat osaksi järjestäytymään sitä vastaan murtamalla tai avartamalla poliisibyrokraattien puitteita. Kuohunta papiston keskuudessa, papiston pyrkimys uusiin elämänmuotoihin, klerikaalien eristäytyminen, kristillisten sosialistien ja kristillisten demokraattien ilmaantuminen, „vierasuskoisten”, lahkolaisten suuttumus j.n.e.: kaikki tuo on mitä suurimmaksi hyödyksi vallankumoukselle luoden mitä suotuisinta maaperää agitaatiolle, jonka tarkoituksena on kirkon täydellinen erottaminen valtiosta. Ei päivä päivältä, vaan tunti tunnilta kasvaa ja moninkertaistuu niiden luku, jotka tahtoen tai tahtomattaan, tietoisesti tai tiedottomasti ovat vallankumouksen liittolaisia. Kansan voitto itsevaltiudesta käy yhä todennäköisemmäksi.

Tämä voitto on saavutettavissa vain proletariaatin sankarillisella voimainponnistuksella. Se asettaa sosialidemokratialle sellaisia vaatimuksia, jollaisia historia ei ole vielä kertaakaan eikä missään asettanut työväenpuolueelle demokraattisen kumouksen kaudella. Edessämme eivät ole hitaan valmistelemaan työn entuudestaan tutut tiet, vaan valtavat, suurenmoiset tehtävät: kapinan järjestäminen, proletariaatin vallankumouksellisten voimien keskittäminen, niiden yhdistäminen koko vallankumouksellisen kansan voimien kanssa, aseellinen rynnistys, väliaikaisen vallankumoushallituksen muodostaminen. Päätöslauselmassaan, jotka nyt on julkaistu yleisesti tietoonsaatettaviksi,

III edustajakokous on yrittänyt ottaa huomioon nämä uudet tehtävät ja antaa voimienmukaisia direktiivejä tietösten proletaarien järjestöille.

Venäjä lähenee kaikkien edistyksellisten kansanvoimien vuosisataisen itsevaltiudenvastaisen taistelun ratkaisua. Kukaan ei enää epäile nyt sitä, että proletariaatti on osallistuva tuohon taisteluun mitä tarmokkaimmin ja että nimenomaan sen osallistuminen taisteluun ratkaisee vallankumouksen lopputuloksen Venäjällä. Meidän, sosialidemokraattien, on nyt osoitauduttava kyllin ansiokkaiksi olemaan vallankumouksellisimman luokan edustajina ja johtajina, autettava sitä hankkimaan mitä laajin vapaus, joka on takeena voittoisalle kulullemme sosialismiin.

„Proletari” № 1,
toukokuun 27 (14) pnä 1905

Julkaistaan „Proletari” lehdessä
tekstin mukaan